

REFERAT

Fra:	Lise Spikkeland	Dato:	09.11.2022
Til:	Kommunesektorens etikkutvalg	Dokument nr.:	19/00099-57
Kopi til:			

Referat fra møte i Kommunesektorens etikkutvalg 3. november 2022

Tid: 3/11-2022 fra kl. 10 -14

Sted: Nationaltheatret møtesenter i KS-huset

Tilstede

Tora Aasland

Tor Dølvik

Cicel Aarrestad

Even Aleksander Hagen fram til ca kl. 13

Lene Conradi

Paul Leer-Salvesen

Camilla Dunsæd

Fra administrasjonen

Lise Spikkeland

Frode M Lindtvedt

Dag-Henrik Sandbakken sak 15/22

Forfall

Mah-Rukh Ali

Casper Lehland

Åse Elin Hole

Velkommen til Even Aleksander Hagen – nytt medlem i utvalget!

Even presenterte seg selv og delte noen refleksjoner fra det politiske liv i Innlandet

14/22 Godkjenning innkalling, dagsorden og referat

Innkalling, dagsorden, samt referat fra møtet 22. september 2022 godkjent

15 /22 KS Folkevalgtprogram 2023 – 2027

Dag-Henrik Sandbakken innledet om arbeidet med [KS Folkevalgtprogram](#) (FVP) for neste periode. KS hovedstyre har uttrykt at formålet med programmet er at det skal bidra til et «velfungerende lokaldemokrati med høy tillit», det skal gi motivasjon og trygghet i rollen som folkevalgt og bidra til å videreutvikle samspillet mellom politikk og administrasjon. Målgruppe er alle folkevalgte i direktevalgte folkevalgte organer, samt kommunedirektørens ledergruppe. I tillegg skal det vurderes egne tilbud til ulike grupper, så som nye folkevalgte, de obligatoriske rådene (lage et faglig metodisk opplegg), kontrollutvalgene og sekretariatene, samt målrettet mot ordførere - og ev sammen med kommunedirektør.

Momenter fra diskusjon

Å oppnå tillit er noe av det viktigste å bidra til - at innbyggerne kan stole på kommunen sin – bør derfor ha med noe om betydningen av «orden i eget hus». Viktig å vise en balansert forståelse av hva det innebærer å velge en parlamentarisk modell. FVP må oppleves relevant, at det berører – kan gjøres bl.a. ved å vise eksempler. Viktigere framover å forberede et tøffere debattklima, at folkevalgte som sitter i kollegie må stå sammen! Snakke mer om rammeverket – både rettslig og etisk – hvilket ansvar har vi for flinke fagfolk. Er fylkestingenes rolle og oppgaver tilstrekkelig synlig i FVP? Viktig at folkevalgtopplæring også får plass i kontrollutvalgene.

Dag-Henrik oppfordres til å ta med seg stikkord fra diskusjonen.

16/22 Paul om sin nye bok «Søke sannhet»

Paul innledet om en bok han nylig har utgitt sammen med sin sønn; "Søke sannhet. Etikk og metode for forskere og journalister», og med eksempler relevante for kommunesektoren. Kommentarer fra utvalget etterpå, bl.a. om forholdet etikk og juss, om faktasøken og fortolkninger.

17/22 Anbefalinger om åpenhet for kontakt med folkevalgte og ansatte

Etikkutvalget diskuterte spørsmål om åpenhet om kontakt med folkevalgte og ansatte med utgangspunkt i et justert notat om dette fra tidligere etikkutvalg. I notatet fulgte forslag til anbefalinger fra utvalget, også om den nylige utredningen KS har fått fra Lund og co som viser mulighetene kommunene har for å etablere åpenhetsregister.

Momenter fra diskusjon: i noen land, og i EU-systemet, er praksis at de som ønsker å ha kontakt med/påvirke må registrere seg på forhånd. Notatet bør ha med noe om hvordan sosiale medier er en viktig kilde til påvirkning – åpenhetsregister slik Lund og co tegner det er avgrenset til møter og telefoner i pågående saker

Vedtak

Teksten justeres og forkortes. Notat med anbefalinger fra etikkutvalget publiseres på ks.no, etter at etikkutvalget har godkjent det.

18/22 Etikkutvalget – erfaringer og utfordringsbilde

Etikkutvalgets mandatperiode varer fram til KS Landsting i 2024. Utvalget skal lage et dokument som legges fram når perioden utgår som beskriver 1) hvordan utvalget har jobbet 2) hvilke utfordringer etikkutvalget ser framover på området etikk og antikorrupsjon, samt 3) utvalgets råd og anbefalinger. En ramme dokumentet vil være arbeidsområdene i [Råd for etikkarbeid., som KS fikk utarbeidet i 2017](#). Det inneholder råd for hvordan kommuner og fylkeskommuner bør jobbe for å hindre uetisk atferd og korrupsjon, knyttet opp mot ni aktuelle områder.

Camilla og Lene innledet kort om etiske retningslinjer og betydningen av disse i hhv Kristiansand og Asker.

Momenter fra diskusjon: mange kommuner som har etiske retningslinjer både for folkevalgte og ansatte har til dels delt dem, bl.a. fordi forhold knyttet til taushetsplikt og lojalitet er litt ulik. Eksempler på at etikk - også etiske retningslinjer blir politikk. Krevende med at regler er laget for at folk skal forholde seg til dem, mens de velger å ikke gjøre det. Ligner en mer generell tendens/utfordring i demokratiets utvikling – at folk ikke følger regler, er uenig i reglene – også innenfra.

En vesentlig forskjell mellom etikk og juss er at det ikke finnes sanksjoner på etikk tilsvarende i jussen. Må tilstrebe enighet om å ha sanksjoner som det er enighet om at er ok. Å være enig om noen felles kjøreregler i kommunestyre kan være effektivt, kjøreregler og «folkeskikk» i møter kan for eksempel inngå i folkevalgt del i etiske retningslinjer. Andre tips til dokumentet: om digitalisering, ref temaet kunstig intelligens som etikkutvalget har hatt på dagsorden; robotisering- hva kan komme ut av det?

Teksten i dokumentet kan suppleres noe mer om hva vi vet om tema, og ev aktuelle saker som belyser det, for eksempel kan det hentes info fra Mah-Rukhs innlegg på etikkonferansen. Bør også ha med noe innledende om trusler mot demokratiet; et punkt 0 med bakteppe og trusselbilde om hva som truer demokratiet, både indre og ytre trusler.

Lise arbeider videre med dokumentet, legges fram ved behov og slutføres ved utvalgets siste møte i november 2023.

19/22 Læring av tidligere korrupsjonssaker

Ida Jordal, forvaltningsrevisor i KomRev sør IKS, gikk gjennom eksempler på korrupsjonssaker fra norske kommuner med henblikk på læring: *Hvordan klarte de å gjennomføre korrupsjonen?* Trakk fram en rekke eksempler fra rettspraksis og pekte på utfordringer.

- Når man går alene i møte med utbyggere, særlig ledere har også større myndighet
- Ansatt med eget firma med oppgaver som går litt inni kommunens rolle/oppgaver, eks byggesøknadsfirma
- Samarbeid leverandør og kommunalt ansatt om falske fakturaer – ofte vel ansatte medarbeidere/autoriteter som gjør det vanskelig å stille spørsmål /dobbeltsjekke når noe er mistenkelig. System med dobbelt-signatur ikke nok til å forebygge
- Byggesøknader om mindre endringer vedtas, i etterkant kommer endringsmeldinger som er mye større enn den egentlige søknaden
- Manglende internkontroll

Momenter fra diskusjon: er kontrollmiljøet for naivt? Viktig å følge sjekklister og spørre hva kommunen kunne gjort mer av for å forhindre det som skjedde. Et godt styresett i en kommune er korrupsjonsforebyggende. Større risiko for misligheter framover med flere som vil ha dårlig råd. 4 øyne ikke nok, men vi må spørre hvor stort forsvarsverk skal vi bygge opp? Et forbedringspotensial når det gjelder gjennomføring av risikoanalyser i praksis i kommunene – kanskje KS burde ha en standard/eller veileder for det?

20/22 Eventuelt

Camilla tok opp et tema med utgangspunkt i dagsaktuell sak om kommunens støtte til eksterne og oppfølging av hva støtten brukes til. Forskjell mellom organisasjoner som har fast post i budsjettet og de som mottar støtte etter søknad. Nylige eksempler på at penger er brukt annerledes enn tenkt, ref statsbudsjett og sak om Andreas hus. Hvilken mulighet har kommunene til å følge opp tilskudd til frivillige organisasjoner, og hva pengene blir brukt til? Tilskuddsforvaltning er et område som framstår som litt uryddig. Dette er et tema med mange sider – sider som må belyses. Viktig med samskaping, men må ikke bli sånn at de som har forbindelser får ivaretatt sine interesser. Hva her er relevant for etikkutvalget og kommunesektoren?

Til sist minnet Lise om ny ordning for reiseregninger, at godtgjøring utbetales nå, samt de neste datoer for møte i etikkutvalget:

- 9/2-23 på Hamar
- 27/4-23 – ikke avklart hvor, men utenfor Oslo
- 21/6-23 – Oslo
- 16/11-23 – Oslo

Møtet ble avsluttet kl. 14:10